

Research Paper

Socio-economic development of the Mackoran coast with emphasis on security and defense challenges

Javad Sargolzaei¹, Maryam Pooya^{*2}, Mansour Tajeri³

1. PhD Student, Department of Political Science, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran.
2. Assistant Professor, Department of History, Velayat University, Iranshahr, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Middle East Political Studies, Jihad Daneshgahi University of Sistan and Baluchestan, Iran

ARTICLE INFO

PP: 418-434

Use your device to scan and read the article online

Keywords:

development of Mackoran beaches, security-defense challenges

Abstract

The development of the Mackoran coast is of significant economic and political importance and has the potential to expand the international economy in Iran, the Eurasian region, Europe, and the coastal countries of the Indian Ocean and the Pacific Ocean. This optimization includes port infrastructure, transportation, and land, rail, and air communications, which will facilitate trade, transit, and smooth energy transfer to many parts of the world. The main objective of this article is to examine the factors affecting the development of the Mackoran coast with an emphasis on security and defense challenges in the east of the country. The research method is descriptive-analytical and data collection was carried out through library studies. In this study, the geographical, social, and political characteristics of the Mackoran coast, existing economic capacities, regionalism potential, membership and formation of regional organizations, and the realization of interests and ideals based on the priorities of related countries, border challenges, threats from neighboring countries and major powers, and the necessity of strengthening defense, military, and security capabilities have been examined. The Research findings indicate the requirements for attracting domestic and foreign investment, transparent policymaking to take advantage of the special location of these coasts with the aim of creating employment, generating income, and developing social and national security, utilizing active diplomacy and international understanding as a bridge between ECO countries, ASEAN, and other countries of the world for the exchange of goods, participating in North-South corridor projects, paying attention to the unique attractiveness and potential of tourism in this region, and improving domestic and international tourism, including neighboring countries, Scandinavian countries, and European countries, and the necessity of improving education, health, and eliminating deprivation in this region.

Citation: Sargolzaei, J., Pooya, M. and Tajeri, M. (2025). Socio-economic development of the Mackoran coast with emphasis on security and defense challenges. *Geography (Regional Planning)*, 15(58), 418-434

DOI: [10.22034/jgeoq.2025.384275.4013](https://doi.org/10.22034/jgeoq.2025.384275.4013)

* **Corresponding Author:** Maryam Pooya, **Email:** baraghooshh@yahoo.com

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

The Makran coast in southern Iran has potential economic capacities that can be significantly enhanced by developing ports, airports, rail and road transportation infrastructure, developing industrial and residential towns, and tourism facilities and spaces. Due to its proximity to international open waters, these coasts play an important role in economic development, and in the transit of Iranian goods and the access of other countries in the world in maritime trade. On the other hand, constructive cooperation and interaction with neighboring countries in the economic and commercial fields can contribute significantly to its sustainable development, and this requires adopting strategies based on domestic and international investment in infrastructure, interaction with global ports, coherent government planning, and cooperation with neighboring countries (Musqati, 2016: 32). In this regard, the North-South Corridor, in addition to establishing trade and transit links between the countries of Northern Europe, Scandinavia and Russia with other European countries, extends through the territory of Iran to the Indian Ocean and Southeast Asian countries. And it can result in significant savings in time and cost of transporting goods between these countries. Asian and European countries can exchange their goods on this route at a speed about twice that of the Suez Canal route. This is of great importance for both Asian and European continents in the development of world trade, given the creation of new countries in the Central Asian region and the formation of new global markets in the Indian Ocean and Persian Gulf (Jahan Tigh, 2016: 125). In other words, strengthening this corridor, given its strategic location, will give Iran a central position in the region, and this advantage can increase Iran's economic and political power in the regional and global arena (Hafeznia et al., 2006: 89). Also, the importance of the unique attraction and capacities of domestic and international tourism on these coasts is undeniable in various ways. The Makran coast is one of the largest and most frequented tourist areas in Iran. This can increase non-oil revenues and

develop employment in this region. However, despite the extensive benefits that these coasts have, they also face numerous security and defense challenges that can negatively affect the development process of this region. Challenges related to drug trafficking, the movement of armed individuals and terrorists, threats to energy security, regional and trans-regional competitions, as well as social and economic issues are among these challenges (Ahmadi, 2007: 38). Therefore, in line with the above, the main goal of this study is to investigate the factors affecting the development of the Makran coast, with an emphasis on security and defense challenges in the east of the country, and to provide appropriate solutions for economic and social development, addressing security-defense challenges, and sustainable development of this region.

Methodology

The main objective of this article is to investigate the factors affecting the development of the Makran coast with emphasis on security and defense challenges in the east of the country. The research method is descriptive-analytical and data collection was carried out through library studies.

Results and Conclusion

The Studies show that the Makran coast faces security-defense challenges and internal and external threats that directly affect the security and stability of the region. Internal threats include social unrest caused by poverty, unemployment, and social inequalities. These factors cause dissatisfaction among local residents and can lead to unrest, tensions, and conflicts. Also, the lack of equitable distribution of development benefits and lack of access to basic services, such as education and health, can lead to an increase in feelings of deprivation and social dissatisfaction. Therefore, paying attention to the educational, health, social, and economic needs of local residents and improving their quality of life should be prioritized. This can help increase household income and improve people's living conditions by creating local industries and supporting entrepreneurship. This, in turn, can lead to a decrease in social

dissatisfaction and increased internal stability. Also, providing educational and health services by establishing quality schools and appropriate health centers can help improve the living standards of the people and increase human capabilities in the region. This can lead to reducing social inequalities and increasing the sense of belonging and national identity among local residents. External threats also include political and military tensions with neighboring countries and the interference of major powers in the region. These threats can lead to increased tensions and insecurity on the Makran coast. In particular, the military presence of major powers can jeopardize the security of the region. On the other hand, the current state of defense infrastructure on the Makran coast needs to be strengthened and developed. The lack of sufficient military bases and effective information systems reduces the country's ability to deal with

threats. Therefore, strengthening defense infrastructure and military cooperation with neighboring countries is essential as an effective solution to ensure security in this region. On the other hand, establishing security at borders can act as a bridge for economic development and provide new job opportunities and investments by creating special economic zones. These zones can help attract foreign investments and develop various industries, including maritime and tourism. Therefore, to deal with these challenges, a comprehensive and integrated approach to border management is needed. Also, the importance of active diplomacy and strengthening relations with neighboring countries is always emphasized as a key factor in success. Security and economic cooperation with neighboring countries can help increase stability and sustainable development in this region.

References

1. Ahmadi, Hamid (2007). Nationalism, the problem of identity and the national state in social theory. *Journal of Politics*, Volume 37, Issue 4. pp. 21-40.
2. Ahmadi, M. and Zarei, R. (2001). Security challenges on the coasts of Makran. *Journal of Defense Policy*, Volume 30, Issue: 114, pp. 33-58.
3. Eteat, Javad and Mousavi, Seyyedeh Zahra (2011). The mutual relationship between regional security and the development of political spaces with emphasis on Sistan and Baluchestan, *Geopolitics Quarterly*, Volume 7, Issue 21. pp. 87-70.
4. Al-Ahmad, Seyyed Mehrdad (2010). The economic development model of the Makran coasts considering social and security considerations, *Defense Economics Quarterly*, University and Institute of National Defense and Strategic Research - Defense Resources and Economics Group, Year 5, Issue 16: pp. 8-113.
5. IRNA (2013). Development of Makran Coasts; Opportunities and Challenges. 26/2/1402 ISNA (1403).
The Role of Makran Coasts in Iran's Economic Development. 11/9/1403
6. Pournajafi, Wajihah Al-Sadat and Shahroz Shariati (2015). Iran's Strategic Capacity in China's Doctrine of Peaceful Rise, *Geopolitics Quarterly*, Year 11, Issue 3. pp. 139-169.
7. Jahan Tigh, Reza (2016). Explanation of the Great Historical Turn in the Rapid Changes of the International System and the Necessity of Utilizing It in the Development of the Southern Coasts of the Country (With Emphasis on the Makran Coasts). *War Studies Quarterly*, Volume 3, Issue 11, pp. 147-123.
8. Hafez Nia, Mohammad Reza, Alamdar Esmail, Rezaei Sekhe Rawani Davud. (2019). The Role of Development of Makran Coasts and Iran's Maritime Strategy on the Development of the Eastern Axis of the Country. *Political Planning of Space*; 2 (2), pp. 94-081.
9. Hosseinpour, Reza, Abarfarzam, Hamid, Parsai, Esmail (2010). Spatial Capacities of Chabahar Free Zone Development: Opportunities, Constraints and Solutions. *Political*

- and Economic Information, Year 24, Issues 9 and 10. pp. 165-151.
10. Hosseini, Diako (2015). Areas of Iran's Cooperation with China in the Middle East and the Persian Gulf, Perspectives of Iran-China Relations, Abrar Moaser, Tehran. 12/20/2015
 11. Hosseini, Seyed Hossein, Alipour, Abbas (2019). Security-Defense Considerations in the Planning of Iran's Makran Coasts. Year 2, Issue 5, pp. 56-30.
 12. Khanzadi, Hossein, Sayari, Ali (2019). Makran Coast Development Model with Emphasis on the Restoration of Maritime Power. Strategic Defense Studies, Volume 14, Issue 66, pp. 32-5.
 13. Khazaei, A. (2018). The role of sustainable development of Makran coasts on the national security of the Islamic Republic of Iran. Imam University of Marine Sciences. The First Conference of Interdisciplinary Studies in Engineering Management, March 13, 2018. pp. 18-1.
 14. Khazaeri, Mohammad et al. (2017). Investigating the security consequences of uneven regional development in Iran. Strategic Studies Quarterly, No. 78, pp. 184-159.
 15. Dorudi, Masoud (2018). A proposed model for the management and governance of the development of Makran coasts, Presidential Strategic Studies Center, January 09, 2018.
 16. Daryabari, Seyyed Jamaluddin et al. (2018). Land planning and development of Makran coasts with emphasis on locating and constructing transportation networks in order to improve the geopolitical and geoeconomic position, Human Geography, Volume 10, No. 2: pp. 174-151.
 17. Razavi, M. (2021) Analysis of security challenges on the coasts of Makran. Journal of Security Studies. Volume 30, Issue 114, pp. 53-38.
 18. Zare, Mohammad (2015). Iran's position in the Silk Road Economic Belt Strategy, Perspectives on Iran-China Relations, Tehran, Abrar Moaser. 12/20/2015
 19. Shojai, H. (1402). Security challenges on the coasts of Makran. Journal of Regional Studies, 20 (1). pp. 75-90.
 19. Ezzati, Ezzatollah (2011). The position of geostrategy in securing the eastern borders, Proceedings of the Conference on Geography, Development, Defense and Security in the Southeast of the Country, Imam Hussein University (AS).
 20. Ezzati, Ezzatollah, Shokri, Shams al-Din (2012). Investigating Chabahar's position in the North-South transit and its role in the development of neighboring cities, Geographical Quarterly of the Land, Year 9, Issue 36, pp. 1-14.
 21. Alipour, Ali (2011). Measuring the factors of geopolitical divergence between Iran and the Gulf Cooperation Council member states and countermeasure strategies, Defense Policy Journal. Volume 20, Issue 77, pp. 55-84.
 22. Kurdi, Abdolrahim (2014). Chabahar Free Trade-Industrial Zone with a Strategic Location 1844 <https://www.cfzo.ir/ns/>
 23. Maskati, Abdolkhaleq (2016). Potential and feasibility assessment of using the capabilities of the Makran coasts in the direction of sustainable development, National Conference on Entrepreneurship and Investment Opportunities, Chabahar, Chabahar International University.
 24. Institute of Business Studies and Research (2016). Geographical and social characteristics of the Makran coasts. Think Tanks Society website. <http://iranthinktanks.com/investigating-the-situation-of-mackoran>
 25. Hashemi, Seyed Mostafa et al. (2019). Leveling the Security Stability of Border Counties in North Khorasan Province. Volume 9, Issue 32, pp. 180-163.
 26. Herati, Javad, Ghodrati, Saeed (2016). Investigating the Position of Maritime Transportation in the Development of Southern Maritime Regions: A Case Study of the

- Makran Coasts, National Conference on Entrepreneurship and Investment Opportunities, Chabahar, Chabahar International University.
27. Baije, An (2016), "Belt and Road to enhance China – Iran relations", China Daily, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2016-01/23/content_23209981.htm, Accessed on: January 9, 2018. CIA World Fact book (2017), Available at: <http://www.theodora.com/wfbcurrent/iran/>, accessed on: 02/19/2018.
28. Chang, I-wei Jennifer (2015), "The Middle East in China's Silk Road Visions: Business as Usual?" Middle East Institute, April 14, Available at: <http://www.mei.edu/content/map/middle-east-china%E2%80%99s-silk-road-visions-business-usual>, Accessed on: 09/01/ 2018.

مقاله پژوهشی

توسعه اقتصادی - اجتماعی سواحل مکران با تاکید بر چالش های امنیتی و دفاعی

جواد سرگلزائی - دانشجوی دکتری، گروه علوم سیاسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

مریم پویا^{*۲} - استادیار، گروه تاریخ، دانشگاه ولایت، ایرانشهر، ایران

منصور تاجری - استادیار، گروه مطالعات سیاسی خاورمیانه، جهاد دانشگاهی سیستان و بلوچستان، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>شماره صفحات: ۴۳۴-۴۱۸</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p> 	<p>توسعه سواحل مکران، از اهمیت اقتصادی - سیاسی قابل توجهی برخوردار است و قابلیت گسترش اقتصاد بین المللی در ایران، منطقه اوراسیا، اروپا، کشورهای ساحلی اقیانوس هند و اقیانوس آرام را داراست. این بهینه سازی شامل زیرساخت های بنادر، حمل و نقل و ارتباطات زمینی، ریلی و هوایی می شود، که تسهیل تجارت، ترانزیت و انتقال انرژی روان را برای بسیاری از نقاط جهان فراهم می سازد. هدف اصلی این مقاله بررسی عوامل موثر بر توسعه سواحل مکران با تاکید بر چالش های امنیتی و دفاعی در شرق کشور است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است و جمع آوری داده ها از طریق مطالعات کتابخانه ای انجام شده است، در این مطالعه به بررسی ویژگی های جغرافیایی، اجتماعی و سیاسی سواحل مکران، ظرفیت های اقتصادی موجود، پتانسیل منطقه گرایی، عضویت و شکل دهی به سازمان های منطقه ای و تحقق منافع و ایده آل ها براساس اولویت های کشورهای مرتبط، چالش های مرزی، تهدیدات از سوی کشورهای همسایه و قدرت های بزرگ، ضرورت تقویت توان دفاعی، نظامی و امنیتی پرداخته شده است. یافته های پژوهش بیانگر الزاماتی در خصوص جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی، سیاستگذاری شفاف جهت بهره گیری از موقعیت خاص این سواحل با هدف ایجاد اشتغال، درآمدزایی و توسعه امنیت اجتماعی و ملی، بهره گیری از دیپلماسی فعال و تفاهم بین المللی به عنوان پلی میان کشورهای اکو؛ آسه آن و سایر کشورهای جهان برای مبادله کالا، مشارکت در طرح های کریدور شمال - جنوب، توجه به جذابیت و ظرفیت های کم نظیر گردشگری نهفته در این منطقه، و بهبود گردشگری داخلی و بین المللی شامل کشورهای همجوار، کشورهای اسکانديناوی، و اروپایی و ضرورت ارتقاء آموزشی، بهداشتی و محرومیت زدایی در این منطقه ارائه شده است.</p>

استناد: سرگلزائی، جواد، پویا، مریم و تاجری، منصور. (۱۴۰۴). توسعه اقتصادی - اجتماعی سواحل مکران با تاکید بر چالش های امنیتی و دفاعی.

فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، ۱۵(۵۸)، ۴۱۸-۴۳۴

DOI: 10.22034/jgeog.2025.506654.4238

مقدمه

سواحل مکران در جنوب ایران، دارای ظرفیت‌های اقتصادی بالقوه‌ای هستند که می‌توانند با توسعه بنادر، فرودگاهها، زیرساخت‌های حمل و نقل ریلی و جاده‌ای، توسعه شهرک‌های صنعتی و مسکونی و امکانات و فضاهای گردشگری به طور چشمگیری ارتقا یابند. این سواحل به دلیل مجاورت با آب‌های آزاد بین‌المللی دارای نقش مهمی در توسعه اقتصادی، و ترانزیت کالا در ایران و دسترسی سایر کشورهای جهان در تجارت دریایی است.

از سوی دیگر، همکاری و تعامل سازنده با کشورهای همسایه در زمینه‌های اقتصادی و بازرگانی، می‌تواند به توسعه پایدار آن کمک شایانی نماید، و این امر نیازمند اتخاذ راهبردهای مبتنی بر سرمایه‌گذاری داخلی و بین‌المللی در زیرساخت‌ها، تعامل با بندرهای جهانی، برنامه‌ریزی منسجم دولت و همکاری با کشورهای همسایه است (مسقطی، ۱۳۹۵: ۳۲).

در این خصوص، کریدور شمال- جنوب علاوه بر ایجاد ارتباط تجاری و ترانزیتی بین کشورهای شمال اروپا، منطقه اسکاندیناوی و روسیه با سایر کشورهای اروپایی، از طریق عبور از قلمرو ایران، تا حوزه اقیانوس هند و کشورهای جنوب شرقی آسیا امتداد می‌یابد. و می‌تواند صرفه‌جویی قابل‌توجهی در زمان و هزینه حمل کالا میان این کشورها در پی داشته باشد. کشورهای آسیایی و اروپایی می‌توانند در این مسیر کالای خود را با سرعتی حدود دو برابر در مقایسه با مسیر کانال سوئز مبادله کنند. این امر با توجه به ایجاد کشورهای جدید در منطقه آسیای مرکزی و نیز شکل‌گیری بازارهای جدید جهانی در حوزه اقیانوس هند و خلیج فارس، برای هر دو قاره آسیا و اروپا دارای اهمیت فراوانی در توسعه تجارت جهانی است (جهان تیغ، ۱۳۹۵: ۱۲۵).

به عبارت دیگر، تقویت این کریدور به توجه به موقعیت سوق الجیشی آن، باعث می‌شود کشور ایران از جایگاه مرکزی در منطقه برخوردار شود، و این مزیت می‌تواند قدرت اقتصادی- سیاسی ایران را در عرصه منطقه‌ای و جهانی افزایش دهد (حافظ نیا و همکاران، ۱۳۸۵: ۸۹).

همچنین اهمیت جذابیت و ظرفیت‌های کم نظیر گردشگری داخلی و بین‌المللی در این سواحل، از جهات گوناگون غیرقابل انکار است. سواحل مکران به عنوان یکی از بزرگ‌ترین و پرتراکم‌ترین مناطق گردشگری ایران است. که می‌تواند باعث افزایش درآمدهای غیرنفتی و توسعه اشتغال در این منطقه شود.

با این حال، علیرغم مزایای گسترده‌ای که این سواحل دارند، با چالش‌های امنیتی و دفاعی متعددی نیز روبرو است که می‌تواند بر روند توسعه این منطقه تأثیر منفی بگذارد. چالش‌های مرتبط با قاچاق مواد مخدر، تردد افراد مسلح و تروریست‌ها، تهدیدات امنیت انرژی، رقابت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، و همچنین مسائل اجتماعی و اقتصادی از جمله این چالش‌ها هستند (احمدی، ۱۴۰۰: ۳۸).

لذا در راستای مطالب فوق، هدف اصلی این مطالعه بررسی عوامل موثر بر توسعه سواحل مکران با تاکید بر چالش‌های امنیتی و دفاعی در شرق کشور و ارائه راهکارهای مناسب برای توسعه اقتصادی، اجتماعی، مقابله با چالش‌های امنیتی- دفاعی و توسعه پایدار این منطقه است.

- مروری بر پیشینه تحقیق

در پژوهشی که توسط احمدی و زارعی (۱۴۰۰) با عنوان تبیین چالش‌های دفاعی - امنیتی توسعه دریامحور در مقیاس منطقه ای و بین‌المللی سواحل مکران از منظر جغرافیایی سیاسی انجام شده است، نتایج به دست آمده نشان داد که چالش‌های دفاعی - امنیتی در مقیاس منطقه‌ای با میانگین ۵۹/۳ از وزن و میانگین بالاتری نسبت به چالش‌های دفاعی - امنیتی در مقیاس بین‌المللی با میانگین ۵۰/۳ برخوردار بوده است. در پژوهشی که توسط خانزادی و سیاری (۱۳۹۹) انجام شده به بررسی الگوی توسعه سواحل مکران با تأکید بر احیاء قدرت دریایی، مطالعات دفاعی استراتژیک پرداخته شده است، و در طراحی الگوی توسعه سواحل مکران، به ترتیب پیشرفت‌های اقتصادی، اجتماعی، دفاعی، امنیتی، فرهنگی و سیاسی به عنوان مهم‌ترین ابعاد الگو تعیین شده‌اند. در پژوهشی که توسط حسینی و علی پور (۱۳۹۸) با عنوان بررسی ملاحظات امنیتی - دفاعی در آمایش سواحل مکران ایران انجام شده است، نتایج تحقیق نشان داد که برای طرح توسعه در منطقه سواحل مکران کشور از راهبردهای توسعه یکپارچه منطقه‌ای، رویکرد شبکه منطقه‌ای به جای قطب رشد استفاده شود. در پژوهشی که توسط بلوچ و لطفی (۱۳۹۷) با عنوان برنامه ریزی و سازماندهی سیاسی، امنیتی و اقتصادی فضا در منطقه مکران در راستای ارائه یک مدل راهبردی برای منطقه چابهار انجام شده است، نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که این راهبرد براساس توانمندی‌های منطقه مکران و چابهار در مقابل تهدیدات بنا شده است و هدف آن افزایش توانمندی‌های موجود و کاهش تهدیدات است. در پژوهشی که توسط خضری و همکاران (۱۳۹۶) با عنوان بررسی پیامدهای امنیتی ناموزون بودن توسعه منطقه‌ای در ایران انجام شده است، یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد تا دوام ناموزون توسعه در مناطق مختلف کشور، مسائل و چالش‌هایی مانند تهدید یکپارچگی و انسجام اجتماعی، شکنندگی اقتصاد ملی، و واگرایی‌هایی سیاسی می‌انجامد و امنیت ملی را به مخاطره می‌اندازد. در پژوهشی که توسط علی پور و همکاران (۱۳۹۵) با عنوان ارائه راهبردهای آمایش منطقه‌ای سواحل مکران با رویکرد توسعه و امنیت پایدار انجام شده است، نتایج نشان داد که باید راهبردهای محافظه کارانه برای توسعه منطقه مورد مطالعه در جهت هدف‌های حمل و نقلی و بازرگانی در برنامه ریزی منسجم و یکپارچه دولت، و برقراری ارتباط و تعامل سازنده با کشورهای همسایه به ویژه کشورهای حوزه آسیای مرکزی و افغانستان انجام داد. در پژوهشی که توسط هاشمی و همکاران (۱۳۹۸) با عنوان سطح بندی پایداری امنیتی شهرستان‌های مرزی استان خراسان شمالی انجام شده است، با توجه به یافته‌های تحقیق شهرستان راز و جرگلان در پایین‌ترین سطح پایداری امنیتی قرار داشتند و جهت رفع محرومیت و ایجاد تعادل ناحیه‌ای، توجه جدی مسئولان و برنامه ریزی استراتژیک ضرورت دارد.

ویژگی‌های جغرافیایی و اجتماعی سواحل مکران

سواحل مکران در جنوب شرقی ایران از خلیج گواتر تا دهانه هرمز کشیده شده و شامل شهرستان‌های چابهار، کنارک و جاسک است. این منطقه از شمال به رشته کوه‌های مکران، از غرب به شهرستان میناب و قشم، از جنوب به دریای عمان و از شرق به پاکستان محدود می‌شود. سواحل مکران دارای خلیج‌ها و خورهای متعددی هستند که موقعیت مناسبی برای ایجاد بندرها فراهم کرده است (حسینی، علیپور، ۱۳۹۸: ۱).

جغرافیای سیاسی و موقعیت استراتژیک سواحل مکران

توسعه سواحل مکران به موجب دسترسی به حوزه‌های استخراج نفت و گاز و همچنین پالایشگاه‌های انرژی در منطقه جنوب کشور، دارای مزیت راهبردی است. این امر به کشورهای همجوار در منطقه کمک می‌کند تا از منابع انرژی بیشتری برخوردار شوند و در عین حال، امنیت انرژی را بهبود می‌بخشد. دریای عمان جز حوزه استراتژیک اقیانوس هند و یکی از پنج حوزه استراتژیک جهان است. که روزانه میلیون‌ها بشکه نفت و حجم وسیعی از کالا و سرمایه از این طریق جابه‌جا می‌شود (موسسه مطالعات راهبردی خاورمیانه، ۱۴۰۰: ۲). سواحل مکران در اقتصاد دریا محور به عنوان یک ابرپروژه، نقش مهمی در پیشرفت و اقتصاد پایدار کشور دارد. این منطقه به عنوان یک مرکز ارتباطی مهم، حلقه اتصال شمال اروپا به جنوب شرق آسیا را تشکیل می‌دهد و از این رو، از اهمیت قابل توجهی برخوردار است (پورنجفی و شریعتی، ۱۳۹۴: ۹۴).

ظرفیت‌های اقتصادی و ترانزیتی

توسعه سواحل مکران از منویات مقام معظم رهبری و از موضوعات مورد تاکید رییس جمهور است، زیرا این سواحل از مهمترین محورهای پیشران توسعه کشور است. استان سیستان و بلوچستان در مسیر ۲ کریدور از سه کریدور ترانزیتی بزرگ دنیا قرار دارد، که این امر منطقه مکران را به عنوان جاده ترانزیتی طرح توسعه جنوب شرق مطرح می‌کند (موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۹۵: ۲۵). همچنین ابتکار کمربند و راه، بدون شک بزرگترین ابتکار ژئواکونومی جهان است. محیط این ابتکار حدود ۵۵ درصد تولید ناخالص جهانی را در پهنه ۷۰ درصدی از جمعیت جهانی و ۷۵ درصد ذخایر اثبات شده انرژی دنیا را در برمی‌گیرد. بر اساس پیش بینی محققان سازمان ملل در زمینه حمل و نقل بین المللی، حدود نیمی از حمل و نقل جهان بین خاور دور با سایر نقاط دنیا انجام می‌شود (کردی، ۱۴۰۳: ۳).

همچنین چابهار در مقایسه با دیگر مناطق ساحلی و جنوب ایران دارای موقعیت ممتازی در امر کشتیرانی و حمل و نقل دریایی است. وجود آبهای عمیق در خلیج وسیع چابهار، شرایط مناسبی را برای پهلوگیری کشتی‌های بزرگ در این منطقه و ایجاد تأسیسات بندری با هزینه مناسب و صرفه اقتصادی فراهم کرده است (شمسایی، ۱۳۹۰: ۷۴۷).

نظریه منطقه گرایی

از آنجایی که منطقه گرایی به معنای بذل توجه ویژه به یک منطقه جغرافیایی مشخص است، کشورها برای عضویت و شکل دهی به سازمان های منطقه ای و تحقق منافع و ایده آل های خود به مناطقی توجه می کنند که بیشترین وابستگی اقتصادی، سیاسی - امنیتی و فرهنگی را به آن داشته باشند. در واقع، دولت ها سازمان های منطقه ای را براساس اولویت های منطقه ای و دیدگاه های خود را بر می گزینند (اعظمی و دیگران، ۱۳۹۱: ۲).

ابتکار راهبردی یک کمربند - یک راه (شرق - غرب)

هدف اصلی از ایجاد کمربند اقتصادی جاده ابریشم، توسعه زیرساخت های حمل و نقل از چین به اروپا و آفریقا است، هدف از این بخش توسعه اقتصادی در این مناطق و تسهیل تجارت و انتقال انرژی است. این بخش به توسعه زیرساخت های دریایی و بنادر در کشورهای ساحلی اقیانوس هند و اقیانوس آرام مربوط می شود (بایجی^۱، ۲۰۱۶). بازار سیصد میلیون نفری حوزه عمان و خزر و منابع انرژی غیر قابل جایگزین آن به همراه تاثیرگذاری امنیتی بلافصل این منطقه بر ثبات منطقه، موضوع راهبرد مذکور است. تقریباً تمامی راه های دسترسی زمینی به بازارهای فرآسیایی طراحی شده، راهبرد یک کمربند و یک راه به جز در مسیر گوادر-کاشغر از منطقه عمان و خزر عبور می نماید (دریاباری و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۵۵).

ابتکار راهبردی کریدور (شمال - جنوب)

این کریدور ترانزیتی بین هند، ایران و روسیه است که از طریق دریای خزر به اروپا متصل می شود. هدف اصلی آن افزایش تجارت بین هند، ایران، روسیه و اروپا است (عزتی، ۱۳۹۱: ۱۷). اما با چالش های متعددی روبرو است که نیازمند همکاری منطقه ای و بین المللی است. از مهم ترین چالش های پیش روی این شبکه جذب سرمایه گذاری مستقیم و قابل توجه خارجی و در لایه های دیگر مقابله با افراط گرایی و ارتقای امنیت در منطقه قفقاز شمالی، حل و فصل صلح آمیز مناقشات و افزایش ثبات در قفقاز جنوبی و نحوه تعامل ایران با اقتصاد جهانی و مواجهه با تحریم های اقتصادی غرب است (شمسایی، ۱۳۹۰: ۷۴۷).

تأثیر فقر و بیکاری بر ناآرامی های اجتماعی

فقر و بیکاری در سواحل مکران، به ویژه در مناطق محروم و کم توسعه یافته، یکی از عوامل مهم بروز ناآرامی های اجتماعی محسوب می شود. عدم دسترسی به امکانات و خدمات اولیه زندگی، از جمله آموزش، بهداشت و مسکن، باعث نارضایتی مردم محلی شده است (شجاعی، ۱۴۰۲: ۷۰). همچنین، نبود فرصت های شغلی مناسب و درآمدزا، به ویژه برای جوانان، آنان را در معرض آسیب های اجتماعی قرار داده است.

(احمدی و زارعی، ۱۴۰۰: ۵۲). همچنین، نارضایتی‌های اجتماعی ناشی از فقر و بیکاری، گاهی به صورت تظاهرات و اعتراضات خیابانی بروز می‌کند که می‌تواند به درگیری با نیروهای امنیتی منجر شود. بنابراین، مقابله با فقر و بیکاری از طریق توسعه اقتصادی و ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب، می‌تواند به کاهش ناآرامی‌های اجتماعی در سواحل مکران کمک کند. همچنین، ارائه خدمات اولیه زندگی به مردم محلی و توزیع عادلانه منافع توسعه، از بروز چنین تهدیداتی جلوگیری می‌کند (جهان تیغ، ۱۳۹۵: ۸۳).

چالش‌های مدیریتی و زیست محیطی

مدیریت ناکارآمد و عدم هماهنگی میان نهادهای دولتی و خصوصی می‌تواند به بروز مشکلات در اجرای پروژه‌های توسعه‌ای منجر شود. نیاز به یک رویکرد یکپارچه و هماهنگ برای مدیریت منابع و پروژه‌های توسعه در سواحل مکران احساس می‌شود (احمدی و زارعی، ۱۴۰۱: ۱). به طور کلی، برای موفقیت در توسعه سواحل مکران، لازم است که این چالش‌ها شناسایی و به طور مؤثر مدیریت شوند. توجه به امنیت، اقتصاد، محیط زیست، مسائل اجتماعی و مدیریتی می‌تواند به تحقق اهداف توسعه‌ای در این منطقه کمک کند. همچنین توسعه سواحل مکران باید با توجه به حفظ محیط زیست انجام شود. تخریب منابع طبیعی و آلودگی محیط زیست می‌تواند به کاهش کیفیت زندگی مردم و نارضایتی اجتماعی منجر شود. به همین دلیل، توجه به اصول توسعه پایدار در این منطقه از اهمیت بالایی برخوردار است (احمدی و زارعی، ۱۴۰۱: ۲).

چالش‌های امنیتی مرزی

منطقه سیستان و بلوچستان به دلیل موقعیت مرزی خود با پاکستان و افغانستان، همواره با چالش‌های امنیتی مرتبط با رقابت‌های قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، تهدیدات گروه‌های شبه نظامی و تروریستی در مناطق مرزی، قاچاق مواد مخدر، تردد افراد مسلح و تروریست‌ها روبرو بوده است. از سوی دیگر، بی‌ثباتی در مرزهای شرقی ایران ناشی از فقدان توسعه‌یافتگی و همچنین ناپایداری نهادهای سیاسی و اجتماعی کشورهای منطقه شرایط و زمینه را برای مداخله قدرت‌های بزرگ فراهم ساخته است (اطاعت، ۱۳۹۰: ۷۵). همچنین چالش‌های امنیتی مانند نامشخص بودن وضعیت حقوقی آب هیرمند در مرزهای ایران و افغانستان، نبود اشتغال مولد و کافی در این منطقه، محرومیت‌های اقتصادی و اجتماعی، تبادلات مرزی غیرقانونی، رشد اقتصاد زیرزمینی و توسعه قاچاق کالا و مواد سوختی، ورود اتباع غیر مجاز، قاچاق انسان و تهدیدهای امنیتی مانند ورود گروه‌های تروریستی و مواد منفجره و سلاح، فعالیت‌های خرابکارانه و تروریستی، امکان طرح مجدد مطالبات قومی- مذهبی در استان و فرقه‌گرایی، و فقر عمومی مردم که سبب هدایت و گرایش مردم به سمت افراط‌گرایی شده است، خطر بالقوه‌ای برای امنیت کشور محسوب می‌شود (عزتی، ۱۳۸۰: ۱۸).

چالش‌های توسعه دفاعی

زیرساخت‌های دفاعی در سواحل مکران به عنوان یکی از ارکان اساسی تأمین امنیت ملی ایران، نیازمند توجه و تقویت هستند. در حال حاضر، این زیرساخت‌ها به دلیل عدم سرمایه‌گذاری کافی، با چالش‌هایی مواجه‌اند. به عنوان مثال، بنادر نظامی و تأسیسات دفاعی در این منطقه به اندازه کافی توسعه نیافته‌اند و این امر می‌تواند به کاهش توانایی‌های دفاعی کشور در برابر تهدیدات داخلی و خارجی منجر شود (خزایی، ۱۴۰۱: ۱۶).

همچنین برای مقابله با تهدیدات ناشی از نظامی‌شدن دریای عمان، ایران نیاز به تقویت توان دفاعی خود در این منطقه دارد. این شامل افزایش سرمایه‌گذاری و بهبود تجهیزات و فناوری‌های نظامی و همچنین تقویت همکاری‌های امنیتی با کشورهای همسایه می‌شود. این اقدامات می‌تواند به افزایش امنیت ملی و کاهش تهدیدات نظامی منجر شود. در مجموع، نظامی‌شدن دریای عمان به عنوان یک واقعیت ژئوپلیتیکی، تأثیرات عمیقی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارد. برای مقابله با این چالش‌ها، ایران نیازمند اتخاذ رویکردهای جامع و یکپارچه در حوزه امنیت ملی و دیپلماسی است (آل احمد و مظفری، ۱۳۹۹، ۱۱۳). از سوی دیگر، بهبود زیرساخت‌های پدافند، شناسایی و پاسخ به تهدیدات پدافندی، گسترش زیرساخت‌های دریایی با ایجاد بنادر و سیستم‌های نظارت دریایی، توسعه زیرساخت‌های هوایی با ایجاد فرودگاه‌ها و سیستم‌های نظارت هوایی، گسترش زیرساخت‌های زمینی با ایجاد جاده‌ها و سیستم‌های نظارت زمینی، زیرساخت‌های الکترونیکی و ارتباطی و ایجاد سیستم‌های نظارت و هشداردهی الکترونیکی.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش بر اساس مطالعات انجام شده عبارتند از:

- تشکیل بدون تعلل سازمان توسعه سواحل مکران با گستره و قدرت نفوذ بالا برای جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی
- اقدامات و سیاست گذاری شفاف جهت بهره گیری از موقعیت خاص منطقه و فراهم ساختن زیرساخت های عمرانی و ترانزیتی با هدف ایجاد اشتغال، درآمدزایی و امنیت اجتماعی و ملی در این منطقه
- برنامه ریزی و بهره گیری از دیپلماسی فعال و تفاهم بین المللی باهدف تبدیل مناطق مکران به ویژه چابهار و جاسک به عنوان پلی میان کشورهای اکو؛ آسه آن و سایر کشورهای جهان برای مبادله و ترانزیت کالا از این مناطق
- انجام مطالعات و تهیه پیوست های فرهنگی، مذهبی و اجتماعی در پروژه های توسعه سواحل مکران به ویژه بهره گیری از پتانسیل مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد چابهار، بندر شهید بهشتی،

پتروشیمی ها، فولادسازی برای همراهی و مشارکت بیشتر مردم محلی در فرایند توسعه و فعالیت های آتی

- نگاه و نگرش واقع‌بینانه و مبتنی بر تحقق منافع ملی نسبت به تحولات منطقه ای و جهانی و حذف نگاه و نگرش های خوش بینی و بدبینی محض به مناسبات و روابط منطقه ای جهانی از سوی دستگاه دیپلماسی کشور
- نگاه واحد و هماهنگ اقتدارآمیز میان دولت و نهادهای ذیربط آن با سازمان توسعه مکران و حذف نگرش های موازی و پوششی باهدف پیشبرد مطلوب منافع ملی.

نتیجه گیری

مطالعات نشان می دهد، سواحل مکران با چالش‌های امنیتی- دفاعی و تهدیدات داخلی و خارجی مواجه است که به‌طور مستقیم بر امنیت و ثبات منطقه تأثیر می‌گذارد. تهدیدات داخلی شامل ناآرامی‌های اجتماعی ناشی از فقر، بیکاری و نابرابری‌های اجتماعی است. این عوامل باعث ایجاد نارضایتی در میان ساکنان محلی می‌شود و می‌تواند به بروز ناآرامی‌ها و تنش‌ها و درگیری‌ها منجر شود. همچنین عدم توزیع عادلانه منافع توسعه و عدم دسترسی به خدمات اولیه، مانند آموزش و بهداشت، می‌تواند به افزایش احساس محرومیت و نارضایتی اجتماعی منجر شود. لذا توجه به نیازهای آموزشی، بهداشتی، اجتماعی و اقتصادی ساکنان محلی و ارتقای کیفیت زندگی آن‌ها باید در اولویت قرار گیرد. این مهم با ایجاد صنایع محلی و حمایت از کارآفرینی، می‌تواند به افزایش درآمد خانوارها و بهبود شرایط زندگی مردم کمک کند. این امر به نوبه خود می‌تواند به کاهش نارضایتی‌های اجتماعی و افزایش ثبات داخلی منجر می‌شود. همچنین تأمین خدمات آموزشی و بهداشتی با ایجاد مدارس با کیفیت و مراکز بهداشتی مناسب، می‌تواند به ارتقای سطح زندگی مردم و افزایش توانمندی‌های انسانی در منطقه کمک کرد. این امر می‌تواند به کاهش نابرابری‌های اجتماعی و افزایش احساس تعلق و هویت ملی در میان ساکنان محلی منجر شود.

تهدیدات خارجی نیز شامل تنش‌های سیاسی و نظامی با کشورهای همسایه و دخالت‌های قدرت‌های بزرگ در منطقه است. این تهدیدات می‌توانند به افزایش تنش‌ها و ناامنی در سواحل مکران منجر شوند. به ویژه حضور نظامی قدرت‌های بزرگ می‌تواند امنیت منطقه را به خطر بیندازد. از سوی دیگر، وضعیت فعلی زیرساخت‌های دفاعی در سواحل مکران نیاز به تقویت و توسعه دارد. عدم وجود پایگاه‌های نظامی کافی و سیستم‌های اطلاعاتی مؤثر، توانایی کشور را در مقابله با تهدیدات کاهش می‌دهد. بنابراین، تقویت زیرساخت‌های دفاعی و همکاری‌های نظامی با کشورهای همسایه به عنوان یک راهکار مؤثر برای تأمین امنیت در این منطقه ضروری است.

از سوی دیگر، ایجاد امنیت در مرزها می‌توانند به عنوان پل ارتباطی برای توسعه اقتصادی عمل کنند و با ایجاد مناطق ویژه اقتصادی، فرصت‌های شغلی و سرمایه‌گذاری‌های جدیدی را فراهم آورند. این مناطق می‌توانند به جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و توسعه صنایع مختلف، از جمله صنایع دریایی و گردشگری، کمک کنند. بنابراین برای مقابله با این چالش‌ها، نیاز به یک رویکرد جامع و یکپارچه در مدیریت مرزها احساس می‌شود. همچنین تأکید بر اهمیت دیپلماسی فعال و تقویت روابط با کشورهای همسایه به عنوان یک عامل کلیدی در موفقیت همواره مطرح است. همکاری‌های امنیتی و اقتصادی با کشورهای همسایه می‌تواند به افزایش ثبات و توسعه پایدار در این منطقه کمک کند.

راهکارهای کاهش چالش‌های امنیتی - دفاعی در سواحل مکران

- توسعه زیرساخت‌های امنیتی در سواحل مکران، از جمله سیستم‌های نظارت و هشداردهی، می‌تواند به کاهش تهدیدات امنیتی کمک کند. این زیرساخت‌ها می‌توانند به شناسایی و پاسخ به تهدیدات سریع‌تر کمک کنند.
- همکاری بین‌المللی در زمینه امنیت سواحل مکران، از جمله با کشورهای همسایه و سازمان‌های بین‌المللی، می‌تواند به کاهش تهدیدات امنیتی کمک کند. این همکاری‌ها می‌توانند به ایجاد شبکه‌های امنیتی مشترک و به اشتراک‌گذاری اطلاعات کمک کنند.
- توسعه اقتصادی و اجتماعی در سواحل مکران، از جمله با ایجاد فرصت‌های شغلی و خدمات بهداشتی، می‌تواند به کاهش نارضایتی‌های مردمی و تهدیدات امنیتی کمک کند.
- توسعه زیرساخت‌های اقتصادی در سواحل مکران، از جمله با ایجاد بنادر و فرودگاه‌ها، می‌تواند به افزایش ترانزیت کالا و انرژی و افزایش درآمد و ایجاد فرصت‌های شغلی کمک کند.
- ایجاد مناطق آزاد تجاری-صنعتی در اطراف بندر چابهار برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، ایجاد مناطق ویژه اقتصادی تخصصی مانند منطقه ویژه اقتصادی انرژی برای سرمایه‌گذاری در صنایع پایین‌دستی نفت و گاز
- ارائه مشوق‌های مالیاتی و گمرکی برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی به این مناطق، ایجاد مراکز لجستیک و انبارداری برای ذخیره‌سازی و توزیع کالاها، ارائه خدمات تخصصی بندری مانند بازرسی، بیمه، حمل و نقل، ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه صادرات و واردات کالاهای اساسی و نفتی
- انعقاد قراردادهای همکاری با بنادر مهم جهان برای ایجاد خطوط کشتیرانی و تبادل کالا، مشارکت در طرح‌های توسعه ای کریدورهای ترانزیتی منطقه مانند کریدور شمال-جنوب، همکاری با کشورهای همسایه برای توسعه تجارت و ترانزیت کالا.

- تقویت زیرساخت‌های نظامی و اطلاعاتی در سواحل مکران به عنوان یک ضرورت برای تأمین امنیت ملی کشور که می‌تواند شامل ایجاد پایگاه‌های نظامی، توسعه سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی، و بهبود تجهیزات نظامی باشد.
- همکاری‌های نظامی و امنیتی با کشورهای همسایه به عنوان یکی از راهکارهای مؤثر برای تأمین امنیت سواحل مکران مطرح است. این همکاری‌ها می‌تواند شامل تبادل اطلاعات، برگزاری تمرینات مشترک نظامی و ایجاد توافقات امنیتی باشد. همچنین، این همکاری‌ها می‌توانند به افزایش اعتماد
- توافقات بین‌المللی، به ویژه در زمینه‌های نظامی و امنیتی، می‌توانند تأثیر قابل توجهی بر امنیت سواحل مکران داشته باشند. این توافقات می‌توانند شامل همکاری‌های نظامی، تبادل اطلاعات و ایجاد شبکه‌های امنیتی مشترک باشند
- علاوه بر این، مشارکت در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای می‌تواند به افزایش قدرت دیپلماتیک ایران و بهبود روابط با کشورهای همسایه کمک کند. این امر می‌تواند به کاهش تنش‌ها و افزایش امنیت در سواحل مکران منجر شود.
- توسعه سواحل مکران نیازمند دیپلماسی فعال و حکمرانی مؤثر است. برگزاری همایش‌ها و نشست‌های بین‌المللی در زمینه توسعه سواحل مکران می‌تواند به تبادل نظر و تجربیات کشورهای مختلف کمک کند. این تعاملات می‌توانند به ایجاد شبکه‌های همکاری و بهبود روابط دیپلماتیک با کشورهای همسایه منجر شوند.
- سواحل مکران به دلیل منابع غنی انرژی، می‌تواند به عنوان یک مرکز برای همکاری‌های انرژی در سطح بین‌المللی مطرح شود. توسعه زیرساخت‌های انرژی و همکاری در زمینه انتقال انرژی می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری و بهبود امنیت انرژی کشور کمک کند.

منابع

- احمدی، حمید (۱۳۸۶). ناسیونالیسم مشکل هویت و دولت ملی در تئوری اجتماعی. فصلنامه سیاست، دوره ۳۷، شماره ۴. صص ۲۱-۴۰.
- احمدی، م. و زارعی، ر (۱۴۰۰). چالش‌های امنیتی در سواحل مکران. نشریه سیاست دفاعی، دور ۳۰، شماره: ۱۱۴، صص: ۳۳-۵۸.
- اطاعت، جواد و موسوی، سیده زهرا (۱۳۹۰). رابطه متقابل امنیت ناحیه ای و توسعه یافتگی فضاهای سیاسی با تاکید بر سیستان و بلوچستان، فصلنامه ژئوپلیتیک، دوره ۷، شماره ۲۱. صص ۷۰-۸۷.

- آل احمد، سید مهرداد (۱۳۹۹). الگوی توسعه اقتصادی سواحل مکران با در نظر گرفتن ملاحظات اجتماعی و امنیتی، فصلنامه اقتصاد دفاع، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی - گروه منابع و اقتصاد دفاع سال پنجم، شماره شانزدهم: صص ۱۱۳-۸.
- ایرنا (۱۴۰۲). توسعه سواحل مکران؛ فرصت‌ها و چالش‌ها. ۱۴۰۲/۲/۲۶
- ایسنا (۱۴۰۳). نقش سواحل مکران در توسعه اقتصادی ایران. ۱۴۰۳/۹/۱۱
- پورنجفی، وجیهه السادات و شهروز شریعتی (۱۳۹۴). ظرفیت استراتژیک ایران در دکترین خیزش صلح آمیز چین، فصلنامه ژئوپلیتیک، سال یازدهم، شماره سوم. صص ۱۶۹-۱۳۹.
- جهان تیغ، رضا (۱۳۹۵). تبیین پیچ تاریخی بزرگ در تحولات سریع نظام بین الملل و ضرورت بهره گیری از آن در توسعه سواحل جنوب کشور (با تأکید بر سواحل مکران). فصلنامه مطالعات جنگ، دوره ۳، شماره ۱۱، صص ۱۴۷-۱۲۳.
- حافظ نیا، محمدرضا، علمدار اسماعیل، رضایی سکه روانی داود. (۱۳۹۹). نقش توسعه سواحل مکران و راهبرد دریا گرایی ایران بر توسعه محور شرق کشور. آمایش سیاسی فضا. ۲؛ (۲)، صص ۹۴-۸۱.
- حسین پور، رضا، ابرفرزام، حمید، پارسایی، اسماعیل (۱۳۸۹). ظرفیتهای مکانی توسعه منطقه آزاد چابهار: فرصتها، تنگناها و راهکارها. اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال بیست و چهارم، شماره‌های نهم و دهم. صص ۱۶۵-۱۵۱.
- حسینی، دیاکو (۱۳۹۴). عرصه های همکاری ایران با چین در خاورمیانه و خلیج فارس، چشم انداز روابط ایران و چین، ابرار معاصر، تهران. ۱۳۹۴/۱۲/۲۰
- حسینی، سید حسین، علی پور، عباس (۱۳۹۸). ملاحظات امنیتی - دفاعی در آمایش سواحل مکران ایران. سال ۲، شماره ۵، صص ۵۶-۳۰.
- خانزادی، حسین، سیاری، علی (۱۳۹۹). الگوی توسعه سواحل مکران با تأکید بر احیاء قدرت دریایی. مطالعات دفاعی استراتژیک، دوره ۱۴، شماره ۶۶، صص ۳۲-۵.
- خزایی، ع (۱۳۹۷). نقش توسعه پایدار سواحل مکران بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران. دانشگاه علوم دریایی امام. اولین کنفرانس مطالعات بین رشته ای در مدیریت مهندسی، ۲۳ اسفند ۱۳۹۷. صص ۱۸-۱.
- خضری، محمد و همکاران (۱۳۹۶) بررسی پیامدهای امنیتی ناموزون بودن توسعه منطقه ای در ایران. فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۷۸، صص ۱۸۴-۱۵۹.
- درودی، مسعود (۱۳۹۷). الگوی پیشنهادی برای مدیریت و حکمرانی توسعه سواحل مکران، مرکز بررسیهای استراتژیک ریاست جمهوری ۱۹ دی ۱۳۹۷.
- دریاباری، سیدجمال الدین و همکاران (۱۳۹۷). آمایش سرزمینی و توسعه سواحل مکران با تأکید بر مکان یابی و احداث شبکه های حمل و نقل در راستای ارتقای موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک، جغرافیای انسانی، دوره ۱۰، شماره ۲: صص ۱۷۴-۱۵۱.

رضوی، م (۱۴۰۱) تحلیل چالش‌های امنیتی در سواحل مکران. مجله مطالعات امنیتی. دوره ۳۰، شماره ۱۱۴، صص ۵۳-۳۸.

زارع، محمد (۱۳۹۴). جایگاه ایران در استراتژی کمر بند اقتصادی جاده ابریشم، چشم انداز روابط ایران و چین، تهران، ابرار معاصر. ۱۳۹۴/۱۲/۲۰

شجاعی، ح (۱۴۰۲). چالش‌های امنیتی در سواحل مکران. مجله مطالعات منطقه‌ای، ۲۰ (۱). صص ۷۵-۹۰.

عزتی، عزت الله (۱۳۹۰). جایگاه ژئواستراتژی در تامین امنیت مرزهای شرقی، مجموعه مقالات همایش جغرافیا، توسعه، دفاع و امنیت در جنوب شرق کشور، دانشگاه امام حسین (ع).

عزتی، عزت اله، شکری، شمس الدین (۱۳۹۱). بررسی جایگاه چابهار در ترانزیت شمال جنوب و نقش آن در توسعه شهرهای همجوار، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، سال نهم، شماره ۳۶. صص ۱۴-۱.

علیپور، علی (۱۳۹۰). سنجش عوامل واگرایی ژئوپلیتیکی بین ایران و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و راهبردهای مقابله، مجله سیاست دفاعی. دوره ۲۰، شماره ۷۷، صص ۸۴-۵۵.

کردی، عبدالرحیم (۱۴۰۳). منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار با موقعیت راهبردی ۱۸۴۴. <https://www.cfzo.ir/ns>

مسقطی، عبدالخالق (۱۳۹۵). پتانسیل سنجی و قابلیت سنجی استفاده از توانمندیهای سواحل مکران در راستای توسعه پایدار، همایش ملی فرصتهای کارآفرینی و سرمایه گذاری، چابهار، دانشگاه بین المللی چابهار.

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی (۱۳۹۵). ویژگی‌های جغرافیایی و اجتماعی سواحل مکران. سایت جامعه اندیشکده ها. <http://iranthinktanks.com/investigating-the-situation-of-mackoran>.

هاشمی، سید مصطفی و همکاران (۱۳۹۸). سطح بندی پایداری امنیتی شهرستان های مرزی استان خراسان شمالی. دوره ۹، شماره ۳۲، صص ۱۸۰-۱۶۳.

هراتی، جواد، قدرتی، سعید (۱۳۹۵). بررسی جایگاه حمل و نقل دریایی در توسعه مناطق دریایی جنوب: مطالعه موردی سواحل مکران، همایش ملی فرصتهای کارآفرینی و سرمایه گذاری، چابهار، دانشگاه بین المللی چابهار.

Baije, An (2016), "Belt and Road to enhance China – Iran relations", China Daily, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2016-01/23/content_23209981.htm, Accessed on: January 9, 2018. CIA World Fact book (2017), Available at: <http://www.theodora.com/wfbcurent/iran/>, accessed on: 19/02/ 2018.

Chang, I-wei Jennifer (2015), "The Middle East in China's Silk Road Visions: Business as Usual?" Middle East Institute, April 14, Available at: <http://www.mei.edu/content/map/middle-east-china%E2%80%99s-silk-road-visions-business-usual>, Accessed on: 09/01/ 2018.